

Konec století

- přelom 19. a 20. století v literatuře, “konec století”
- pojmy
 - bilance
 - bohémství
 - nonkonformita
 - bouřlivé -ismy – impresionismus, pointilismus, symbolismus, dekadence
 - individualismus a subjektivita
 - pryč s akademiky! (= pryč se vším starým)
- Snídaně v trávě – Édouard Manet
- situace ve společnosti
 - všeobecně chápáno jako osobní krize ve společnosti
 - stávající hodnoty se hroutí – narušení rodových a morálních vazeb
 - růst životní úrovně, technické vynálezy (kinematograf)
 - industrializace, urbanizace, feministické hnutí (právo na vzdělání, ekonomická nezávislost, volební právo), emigrace, vypjatý nacionalismus, kolonialismus, imperialismus
 - všeobecná nespokojenost se stavem společnosti, iluze o nové společnosti a novém věku – radost, volnost, rovnost, bratrství lidí a národů
 - zmaržené naděje, znechucení, odpor vůči společnosti – snaha hledat východiska
- filosofie a psychologie
 - rozchod s filozofií pozitivismu
 - Arthur Schopenhauer – Svět jako vůle a představa
 - Friedrich Nietzsche – Tak pravil Zarathustra
 - teorie o nadčlověku – silná osobnost, výrazná individualita, nonkonformní, není pasivní, dokáže realitu přetvářet a ovlivňovat
 - Sigmund Freud – psychoanalýza
 - nálady katastrofismu, ...
- změny v literatuře
 - vznik nových uměleckých směrů ve Francii na přelomu 19. a 20. století – impresionismus, symbolismus, dekadence
 - nová generace básníků
 - odvrát od společenských problémů k subjektivismu (podávají věci ze svého pohledu), individualismus
 - svobodný umělec – není už mluvčím národa, mluví za sebe, za výlučné lidi a k výlučným, jeho tvorba je určena užšímu okruhu čtenářů
- autoři
 - nonkonformní bohémové
 - vymezují se vůči pozitivismu, naturalismu a parnasismu (autoři parnasismu nadřazovali formu nad obsah, důraz kladli na vysoce stylizovaný jazyk)
 - pozornost se přesouvá z vnější reality do nitra člověka
 - **umění pro umění**

- architektura: secese
- malířství: impresionismus – snaha zachytit prchavý okamžik, technika barevných skvrn (Monet, Manet, Renoir, van Gogh, Toulouse-Lautrec)

Literatura

- impresionismus
 - imprese = dojem
 - snaha o vyjádření smyslových vjemů a subjektivních dojmů z pozorované skutečnosti
 - snaha zachytit prchavý okamžik – momentální prožitek
 - hlavní náměty básní – krajina a její proměny
 - aktivní práce s jazykem – eufonie, barevné asociace, synestezie, hudebnost verše
 - zachycení nálad vnitřních stavů hrdinů
 - intimní, přírodně poezie
- symbolismus
 - symbol = zástupný znak
 - nepopisovali skutečnost přímo – evokují ji pomocí náznaků (symbolů)
 - složité metafory, práce se slovy – neobvyklá spojení, cizí i odborná slova, zvukomalba, volný verš
 - snaha zobrazit nezobrazitelné
- dekadence
 - dekadence = rozklad, úpadek
 - přehnaný subjektivismus, rozbor niterných prožitků, pocity marnosti, prázdnoty, nudy, zklamání, beznaděje, halucinace (alkohol, drogy), neurózy, sny, morbidní vize, vampyrismus
 - výjimečný jedinec – póza aristokrata, rytíře, proroka, dandyho
 - tabuizovaná témata – erotika, satanismus
 - sebeironie, humor, sarkasmus, osamění, izolace
 - vášeň, smrt, milenecký vztah – nerovný souboj pohlaví, ženaje nebezpečná svou krásou a nevinností, stává se osudovou, zničující bytostí (femme fatale)
- prokletí básníci
 - společnost je nechápala
 - Walt Whitman (Stébla trávy) – první volný verš
 - Charles Baudelaire, Paul Verlaine a Arthur Rimbaud
 - Charles Baudelaire
 - bohém
 - nonkonformní
 - milostný vztah s mulatkou
 - zemřel nemocen v bídě
 - otec prokletých básníků
 - Květy zla (1857)
 - sbírka vzbudila obrovské pohoršení
 - odsouzen pro urážku mravopěstnosti a náboženství

- 6 oddílů
- hlavní myšlenka – člověk nemůže dosáhnout štěstí, hledá krásu v ošklivosti
- slavné básně: Vztahy, Zdechlina, Splín, Krása
- Paul Verlaine
 - Písně beze slov
 - Saturnské básně
 - Žena s kočkou
 - Samohlásky
 - Opilý koráb
 - Spáček v úvalu
- Oscar Wilde
 - bonmoty
 - konverzační komedie
 - Jak důležité je mítí Filipa
 - komedie
 - záměna postav
 -